

Kenmerken en seksueel risicogedrag van escorts en thuisprostituees in Overijssel

UNIVERSITEIT TWENTE 2017/2018
FACULTEIT GEDRAGSWETENSCHAPPEN
GEZONDHEIDSPSYCHOLOGIE

Anne Oldenhof s1360035

Eerste begeleider: C.H.C. Drossaert

Tweede begeleider: E. Taal

Abstract

Doel: Sekswerkers worden beschouwd als een risicogroep voor het oplopen en verspreiden van seksueel overdraagbare aandoeningen. Thuisprostitutie en privé escort zijn twee ongeregistreerde sectoren van de sekswerkersbranche waar weinig zicht op is en welke nog geen onderwerp zijn geweest van empirisch onderzoek. Het doel van het onderzoek enerzijds is het verkrijgen van inzicht in de escort- en thuisprostitutiebranche in de provincie Overijssel. Waarbij het gaat om het in kaart brengen van de demografische- en werkgerelateerde kenmerken van de sekswerkers en de (potentieel) risicovolle seksuele diensten die zij aanbieden. Anderzijds willen we onderzoeken of er een samenhang bestaat tussen het aanbieden van deze (potentieel) risicovolle seksuele handelingen en de demografische- en werkgerelateerde factoren.

Methode: Van september tot en met november 2017 werden de profielen van 500 sekswerkers, werkzaam in de thuisprostitutie- en/of privé escort branche, via het advertentieplatform Kinky.nl verzameld en op hun inhoud geanalyseerd. Verschillen en mogelijke verbanden tussen het aanbod in seksuele risicogedragingen en de demografische- en werkgerelateerde kenmerken van de sekswerkers werden onderzocht met behulp van de Pearson Chi-kwadraat en de Kruskal-Wallis test.

Resultaten: De meerderheid van de profielen zijn afkomstig van Nederlandse biseksuele vrouwen tussen de 21 en 30 jaar oud die niet woonachtig zijn in de provincie Overijssel. Het merendeel van de sekswerkers is werkzaam in zowel de privé escort als in de thuisprostitutie. 70,6% van de sekswerkers biedt seksuele handelingen aan die een expliciet risico met zich meebrengen, waardoor twee op drie ontmoetingen mogelijk onveilig plaatsvinden. Eén op de vijf sekswerkers biedt seks aan zonder het gebruik van een condoom. Voor onbeschermd oraal genitaal contact ligt dit percentage nog veel hoger (60,8%). 80% van de sekswerkers bieden diensten aan die een potentieel risico met zich meebrengen. Transseksuelen, mannen en homoseksuelen vertonen het hoogste aanbod in seksuele risicogedragingen. Expliciet risico verhogende seksuele gedragingen worden vaker aangeboden door sekswerkers indien de prijs lager is.

Conclusie: Seksuele diensten die een risico voor de gezondheid met zich meebrengen werden in relatief hoge mate aangeboden door de sekswerkers op Kinky.nl. Orale seks lijkt de grootste bron van onveilige seksuele handelingen en homoseksuelen, transseksuelen en mannen lijken het meest risicovolle gedrag te vertonen. Verder onderzoek naar de beide sectoren van sekswerken en de ermee gepaard gaande seksueel risicovolle gedragingen is wenselijk, want het onderzoek geeft slechts een indicatie van de seksuele diensten die worden aangeboden door sekswerkers. Dit vertelt ons echter niet welke seksuele risicogedragingen er daadwerkelijk en in welke mate worden uitgevoerd.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Methode	8
2.1 Design	8
2.2 Profielen	8
2.3 Codeerschema	9
2.4 Data-analyse	11
3. Resultaten	12
3.1 Demografische- en werkgerelateerde kenmerken van sekswerkers	12
3.2 Aangeboden seksuele risicogedragingen	14
3.3 Seksueel risicogedrag naar demografische- en werkgerelateerde kenmerken van sekswerkers	15
4. Discussie	19
5. Referenties	23
6. Bijlage	26
Bijlage 1. Codeerschema	26
Bijlage 2. Mann-Whitney U test	27

Inleiding

Uit de gegevens van soa-klinieken in Nederland (2006-2013) blijkt dat het totale soa-positiviteitspercentage bij geregistreeerde sekswerkers 9,5% is (van Benthem, Götz, Koedijk, van Veen, Verheijden, & Woestenberg, 2015). Al met al heeft bijna één op de drie vergunde sekswerkers (31%) ten minste één onveilige seksuele interactie gehad, en één op de vier ontmoetingen kan als onveilig worden bestempeld (23,9%). Commerciële sekswerkers worden dan ook beschouwd als een risicogroep voor het oplopen en het verspreiden van seksueel overdraagbare aandoeningen (van Benthem et al., 2015). Dit ten gevolge van de mogelijk risicovolle seksuele gedragingen die verband houden met hun werkzaamheden.

De term 'risicovol seksueel gedrag' is grofweg onder te verdelen in drie verschillende categorieën. De eerste en meest benoemde categorie is het hebben van geslachtsgemeenschap zonder het gebruik van een condoom. Ten tweede verstaan onderzoekers seksuele ontmoetingen met verschillende partners onder risicovol gedrag. Ten derde wordt het hebben van seksuele ontmoetingen met onbekenden als risicovol gedrag beschouwd (Brown & Venable, 2007; Goossens, 2006). Uit onderzoek van Götz, van de Laar, van Leeuwen, Prins, en van Veen (2010) blijkt dat slechts 81% van de commerciële sekswerkers stelselmatig een condoom gebruikt tijdens de geslachtsgemeenschap. Bovendien, er werd eveneens door 39% van deze sekswerkers regelmatig condoomfalen (gedefinieerd als condoombreuk of het afglijden van een condoom) gerapporteerd. Dus, hoewel een hoog percentage sekswerkers gebruik maakt van een condoom zorgt het frequente condoomfalen ervoor dat deze seksuele ontmoetingen alsnog als mogelijk onveilig kunnen worden bestempeld. Wanneer een sekswerker en klant geslachtsgemeenschap hebben zonder beschermende maatregelen, ligt de grote van het risico op infecties in het soort gemeenschap met penetratie (Adriaenssens & Hendrickx, 2012). Götz et al. (2010) stellen dat 86% van de sekswerkers vaginale seks heeft, 94% heeft oraal genitaal contact, en 19% van de ondervraagde commerciële sekswerkers rapporteerden anaal seksueel contact. Onbeschermd anale gemeenschap draagt het hoogste algemene risico op infecties (Karim & Ramjee, 1998). Onbeschermd vaginale gemeenschap brengt ook grote infectierisico's met zich mee, zowel voor de mannelijke als vrouwelijke partner. Orale seks zonder condoom vormt een minder groot risico voor de overdracht van HIV. Andere soa's, zoals gonorrroe, worden echter gemakkelijk overgedragen door orale seks (Adriaenssens & Hendrickx, 2012). Gegevens van soa-klinieken tonen dan ook een stijging in het positiviteitspercentage (2,1% in 2006, 3,1% in 2013) van gonorrroe bij commerciële sekswerkers (van Benthem et al., 2015). Deze stijging is mogelijk te wijten aan meer onveilige orale sekscontacten. Sekswerkers gebruiken namelijk vaak geen condoom bij het uitvoeren van orale seks, omdat ze dan een hogere vergoeding voor deze dienst kunnen krijgen (van Benthem et al., 2015).

Op 1 oktober 2000 is een wetswijziging van kracht gegaan waarmee het algemeen bordeelverbod en het verbod op souteneurschap in Nederland zijn opgeheven. Sindsdien zijn vormen van exploitatie van prostitutie waarin meerderjarige prostituees vrijwillig werkzaam zijn niet langer verboden (Daalder, 2007). De overheid heeft er destijds voor gekozen om geen landelijk prostitutiebeleid vast te stellen (Bieleman, Nijkamp, Sijtsma, & Snippe, 2014). In plaats daarvan is artikel 151a Gemeentewet opgesteld. Met de invoering van deze wetswijziging hebben gemeenten de bevoegdheid gekregen om de prostitutiebranche door middel van een vergunningstelsel te reguleren (Ferwerda, van Ham, Kuppens, Nieuwenhuis, van Tuyn, & van Wijk, 2010). Uit meerdere evaluerende onderzoeken in 2006 naar de effecten van het opheffen van het bordeelverbod, in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum, bleek echter dat het nieuwe artikel 151a misstanden in de prostitutiebranche veroorzaakt, omdat er sprake is van gemeentelijke en regionale verschillen in het vergunningsbeleid.

Bieleman, Biesma, Nijkamp, en Tromp (2010) beweren dat er hierdoor sprake is van onvoldoende zicht op niet-vergunde bedrijven en bepaalde vormen van prostitutie, zoals de escortbranche en thuisprostituees. In 2009 werd er een voorstel voor de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden (WRP) ingediend (Daalder, 2015). In de WRP was de invoering van een registratieplicht voor sekswerkers opgenomen. De belangrijkste doelen van een registratieplicht waren: het zicht krijgen op prostituees door middel van verplichte contactmomenten; het verbeteren van de bereikbaarheid van de prostituee voor informatie en hulpverlening (gratis zorg en controle door gespecialiseerde soa-klinieken); en de mogelijkheid om door middel van registratie signalen op te vangen over misstanden in de seksbranche (Bieleman et al., 2014). De Eerste Kamer is echter van oordeel dat de registratieplicht een onnodig ingrijpende maatregel is voor de privacy van sekswerkers (Daalder, 2015). Dit voorstel is dan ook verworpen. Zodanig zijn sekswerkers alleen te controleren wanneer zij werkzaam zijn in een regulier seksbedrijf, zoals bordelen of raamprostitutie, omdat zo'n bedrijf een gemeentelijke vergunning dient te hebben en een actuele bedrijfsadministratie moet bijhouden van de prostituees die daar werkzaam zijn (Bieleman et al., 2014). Voor zelfstandig werkende sekswerkers, zoals escorts en thuisprostituees, is het dus niet noodzakelijk om zich te registreren. Deze sectoren van de prostitutiebranche zijn diensgevolge vrijwel niet te controleren en vrijwel nog geen onderwerp geweest van empirisch onderzoek (Ferwerda et al., 2010). Tot op heden is er dus geen informatie beschikbaar over de kenmerken en achtergronden van sekswerkers die werkzaam zijn in deze twee sectoren.

Thuisprostitutie is een locatiegebonden vorm van prostitutie waarbij de prostituee de klanten in haar eigen woning ontvangt (Ferwerda et al., 2010). Escort is een niet-locatiegebonden vorm van sekswerken. Van Ditzhuijzen, Egelkamp, Eysink Smeets, en Römken (2007) onderscheiden

vijf punten waaraan een dienst moet voldoen om deze als escortdienst te beschouwen: het bieden van gezelschap met de expliciete mogelijkheid van seksuele dienstverlening; door een persoon van welke geaardheid dan ook; tegen een tevoren overeengekomen financiële vergoeding; waarbij de 'bestelling' van het gezelschap loopt via een medium; en waarbij het gezelschap en de seksuele dienstverlening niet plaatsvinden op het vestigingsadres van het gezelschap, maar op een in overleg met de klant bepaalde andere plaats. Zowel escorts als thuisprostituees zijn privé-sekswerkers. Privé-sekswerkers vertrouwen niet op passerende klanten, maar vereisen dat hun klanten telefonisch een afspraak maken (Donovan & Harcourt, 2005). Daalder (2015) stelt dat de digitalisering niet aan de prostitutie voorbij is gegaan. Thuisprostituees en privé escorts zijn tegenwoordig dan ook in grote mate afhankelijk van het internet om reclame te maken voor hun seksuele dienstverlening en het werven van klanten (Ferwerda et al., 2010).

Bij een vluchtige screening van diverse advertentie/profielen platforms voor de prostitutiebranche (kinky.nl, speurders.nl en chatgirl.nl) blijkt dat nogal wat thuisprostituees en escorts diensten aanbieden die een verhoogd seksueel risico met zich meebrengen. Adriaenssens en Hendrickx (2012) beweren dat indien een seksuele dienst gezondheidsrisico's voor de sekswerker met zich meebrengt deze dienst alleen wordt geleverd aan de klant tegen een hogere betaling. Sekswerkers worden dus gecompenseerd voor het verhoogde risico dat ze lopen met een hoger inkomen. De prevalentie van onveilige seksuele praktijken is naar verwachting dan ook hoger in die segmenten van de prostitutiemarkt die meer prestigieus en prijziger zijn, zoals escortdiensten (Adriaenssens & Hendrickx, 2012). De profielen van thuisprostituees en escorts op Kinky.nl geven expliciet weer welke diensten er allemaal worden aangeboden door de sekswerker, en wanneer orale en/of vaginale seks zonder beschermende middelen tot de mogelijkheden behoort. De risicovolle seksuele gedragingen die naar aanleiding van eerder genoemde gegevens voor het onderzoek geïdentificeerd zijn, zijn: seks zonder condoom (op de website aangeduid met de term 'bare seks'), pijpen zonder condoom, ejaculeren in de mond, anale seks, trio m/m, trio m/v en fisting. Trio's worden in dit onderzoek beschouwd als potentieel risicovol seksueel gedrag, omdat mensen die er verschillende seksuele partners op na houden een groter risico lopen op het zelf geïnfecteerd raken en het besmetten van anderen (Goosensen, 2006). Uit een onderzoek van Bijen (2012) naar swingers en hun seksualiteit blijkt dat slechts 20% van de swingers gebruik maakt van een condoom bij orale seks met swingpartners, en 25% de handen wast na seksuele handelingen zoals vingeren of aftrekken met wisselende partners. Drieënzeventig procent zegt altijd gebruik te maken van een condoom bij vaginale seks en 85% zegt altijd een condoom te gebruiken bij anale seks. We maken hierbij de vergelijking tussen trio's en swingers, omdat swingers singels zijn die seksuele contacten aangaan met man/vrouw stellen, of man/vrouw stellen zijn die gezamenlijk seksuele contacten aangaan met

andere stellen en/of singles (Bijen, 2012). Fisting, ook wel aangeduid als vuistneuken, is een seksuele handeling waarbij de gehele hand in de vaginale opening of in het rectum wordt gebracht. Fisting veroorzaakt vaak kleine verwondingen aan de anus of vagina, waardoor HIV en andere soa's gemakkelijk kunnen worden overgedragen. Om deze reden wordt een seksuele handeling als vuistneuken ook opgenomen in het onderzoek.

Soa's bedreigen de kwaliteit van het leven van mensen en de hoge kosten voor behandelingen vormt een last voor de gezondheidszorg (Adriaenssens & Hendrickx, 2012). Dit onderkende is het relevant om een overzicht te krijgen van de mate waarin risicovolle seksuele handelingen worden aangeboden, evenals het type handeling en door welk type sekswerker deze handelingen worden aangeboden. Het doel van het onderzoek enerzijds is het verkrijgen van inzicht in de escort- en thuisprostitutiebranche in de provincie Overijssel, waarbij het gaat om het in kaart brengen van de demografische kenmerken (geslacht, leeftijd, etniciteit, seksuele oriëntatie, woonplaats), de werkgerelateerde kenmerken (branche en prijs) van de sekswerkers en een overzicht van de seksuele diensten die de zij aanbieden. Anderzijds willen we onderzoeken of er een samenhang bestaat tussen het aanbieden van risicovolle seksuele handelingen en de demografische- en werkgerelateerde factoren.

De onderzoeksvragen zijn als volgt geformuleerd:

- 1. Hoe kunnen de sekswerkers op Kinky.nl getypeerd worden op basis van demografische- en werkgerelateerde kenmerken?*
- 2. In hoeverre zijn er verschillen in de demografische- en werkgerelateerde kenmerken tussen het type branche?*
- 3. In welke mate worden seksuele risicogedragingen aangeboden door sekswerkers op Kinky.nl?*
- 4. In hoeverre hangt het aanbieden van seksueel risicogedrag samen met demografische- en werkgerelateerde factoren van de sekswerkers op Kinky.nl?*

2. Methode

2.1 Design

Om antwoorden te vinden op de onderzoeksvragen is er een beschrijvende inhoudsanalyse uitgevoerd van profielen op de website Kinky.nl.

2.2 Profielen

Het internet biedt toegang tot vele websites waarop sekswerkers hun diensten kunnen aanbieden. Echter, het nadeel hiervan is dat sekswerkers meerdere profielen kunnen beheren op verschillende websites om een zo groot mogelijk bereik te creëren. Daarom is er gekozen voor de bestudering van één website om overlap met advertenties van dezelfde sekswerkers op andere websites te vermijden. De data is verworven op de website www.kinky.nl, omdat dit de grootste prostitutie advertentie website van Nederland is¹. Daarnaast heeft Kinky.nl een geschikte structuur voor kwantitatief onderzoek. De site geeft de mogelijkheid om sekswerkers te selecteren op basis van land, provincie, geslacht en de branche waarin ze actief zijn. Eveneens biedt de website een gestandaardiseerde lijst van mogelijke seksuele diensten. Er wordt openlijk aangegeven of diensten veilig of onveilig plaatsvinden. De thuisprostituees en escorts kunnen in hun advertentie zelf aangeven welke diensten zij wel of niet verlenen (Figuur 1).

Het verzamelen en analyseren van de profielen van sekswerkers werd uitgevoerd van september tot en met november 2017. Een sekswerker werd alleen opgenomen in het onderzoek indien deze werkzaam was in de provincie Overijssel; actief was in de privé escort branche en/of in de thuisprostitutie, ook wel aangeduid als privé ontvangst. In totaal werden er 500 profielen van sekswerkers geanalyseerd. Dit was het volledige aanbod van actieve profielen op Kinky.nl welke voldeden aan de inclusiecriteria gedurende deze periode.

¹ <http://www hookers.nl>

Foto	Tel. nr:	
	Plaatsnaam:	
	Leeftijd:	32
	Lengte:	180 cm
	Kleur haar:	zwart
	Lichaamsbouw:	normaal
	Cupmaat:	DD
	Uiterlijk:	Nederlands
Escort regio:		Overijssel

Prijzen	
½ uur	€ 75.00
1 uur	€ 120.00

Mogelijkheden

☐ aftrekken ☐ anaal ☐ anaal bij klant ☐ beffen ☐ biseks ☐ buiten sex ☐ fisting bij klant ☐ gangbang ☐ highclass companion ☐ intiem ☐ klaarkomen in mond	☐ penismassage ☐ pijpen ☐ pijpen deepthroat ☐ pijpen zonder condoom ☐ plassex ☐ prostaat massage bij klant ☐ soft SM ☐ squirting ☐ trio m/m ☐ trio m/v ☐ tussen borsten (russisch)
--	---

Figuur 1. Voorbeeld profiel sekswerker Kinky.nl

2.3 Codeerschema

Voor de inhoudsanalyse is er gebruik gemaakt van een codeerschema (zie Bijlage 1). De variabelen die in dit onderzoek werden opgenomen waren: geslacht, leeftijd, etniciteit, seksuele oriëntatie, woonplaats, herkenbaarheid, prijs 30 minuten, prijs 60 minuten, type branche waarin de sekswerker werkzaam was en het aanbod van de reeds geïdentificeerde risicovolle seksuele diensten. De verzamelde data is openbaar beschikbaar op Kinky.nl, werd verstrekt door de sekswerkers zelf en anoniem verwerkt.

Demografische factoren

De opties bij de categorie geslacht waren: man (0), vrouw (1) en transseksueel (2). De transseksuele sekswerkers waren man-tot-vrouw transseksuelen die een gedeeltelijke of volledige geslachtsaanpassende operatie hadden ondergaan. De variabele leeftijd werd in eerste instantie genoteerd in jaren, maar na verwerking van het codeerschema in SPSS werd de leeftijd eveneens onderverdeeld in vier verschillende categorieën, namelijk 21-30, 31-40, 41-50, >50, voor verdere

berekeningen. De variabele etniciteit bestond uit de zelf gedefinieerde etniciteit van de sekswerker in plaats van etniciteit gebaseerd op het geboorteland. Op de website werd de etniciteit van de sekswerker aangeduid met de term 'uiterlijk'. De sekswerker kon aangeven of hij/zij een Nederlands, Europees, Oost-Europees, Zuid-Europees, Afrikaans, Aziatisch, Zuid-Amerikaans, Arabisch, Marokkaans of Amerikaans uiterlijk heeft. Er is besloten om enkele opties samen te voegen in verband met zeer lage frequenties. Dit heeft geresulteerd in drie groepen: Nederlands (0), Europees (1) en Anders (2). Het Oost-Europese en Zuid-Europese uiterlijk zijn samengevoegd bij de categorie Europees en een Afrikaans, Aziatisch, Zuid-Amerikaans, Arabisch, Marokkaans en Amerikaans uiterlijk zijn samengevoegd tot de categorie Anders. De seksuele oriëntatie van de sekswerker kon worden onderverdeeld in de categorieën: heteroseksueel (0), homoseksueel (1) en biseksueel (2). Indien een sekswerker aangaf een trio met zowel iemand van het eigen geslacht als het andere geslacht aan te bieden, werd deze sekswerker ingedeeld in de categorie biseksueel. De seksuele oriëntatie is dus niet zozeer gebaseerd op romantische gevoelens of seksuele aantrekking, maar op de seksuele diensten die worden aangeboden aan iemand van hetzelfde en/of het andere geslacht. De woonplaats werd zowel afzonderlijk genoteerd als ook gecodeerd met een nul (woonachtig in Overijssel) of een één (niet-woonachtig in Overijssel).

Werkgerelateerde factoren

Het type branche werd onderverdeeld in privé escort (0), privé ontvangst (1, term waarmee thuisprostitutie wordt aangeduid op Kinky.nl) en zowel privé escort als privé ontvangst (2). Bij de variabele herkenbaar werd er een nul genoteerd indien een sekswerker niet herkenbaar was op zijn of haar profiel en werd er een één genoteerd indien de sekswerker herkenbaar (gezicht zichtbaar op foto's) was op het profiel. De prijs per 30 minuten en de prijs per 60 minuten werd genoteerd in euro's. Voor verdere berekeningen in SPSS werden de beide variabelen nog gerangschikt in twee groepen. De groep laag (€0 - €75 bij prijs 30 minuten, €0 - €125 bij prijs 60 minuten) en de groep hoog (> €75 bij prijs 30 minuten, > €125 bij prijs 60 minuten).

Seksuele risicogedragingen

Voor de seksuele diensten werd er nul genoteerd indien de sekswerker de dienst niet aanbood en werd er een één genoteerd indien de sekswerker de dienst wel aanbood op zijn of haar profiel aan potentiële klanten. Ook deze seksuele diensten werden in SPSS gecategoriseerd in twee groepen, te weten de expliciet risico verhogende seksuele gedragingen (seks zonder condoom, pijpen zonder condoom en ejaculeren in de mond) en potentieel risico verhogende seksuele gedragingen (anale seks, trio m/m, trio m/v en fisting). Er is besloten om een onderscheid te maken tussen de verschillende seksuele handelingen, omdat seks zonder condoom, pijpen zonder condoom en het

ejaculeren in de mond een directe dreiging met zich meebrengt, waar anale seks, trio m/m, trio m/v en fisting een eventuele dreiging inhoud. Anale seks kan worden uitgevoerd met een daarvoor bestemd condoom, deelnemers aan een trio kunnen hun condoom vervangen wanneer er gewisseld wordt van partner, en fisting hoeft niet gevolgd te worden door onbeschermd vaginale- of anale seks. Eerder onderzoek van Bijen (2012) heeft echter aangetoond dat dit niet altijd het geval is. Daarom spreken we bij deze handelingen van een potentieel verhoogd risico. Na verzameling van alle data werd het codeerschema verwerkt in SPSS versie 22.

2.4 Data-analyse

Door middel van frequentieverdelingen en gemiddelden werden de variabelen in kaart gebracht. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de demografische kenmerken, werkgerelateerde kenmerken en seksuele risicogedragingen van sekswerkers in de provincie Overijssel die adverteren op de website Kinky.nl. De Pearson Chi-kwadraat test is gebruikt om een mogelijk verband, evenals de sterkte van dit verband, te ontdekken tussen het aanbod van seksuele risicogedragingen en de demografische- en werkgerelateerde kenmerken van sekswerkers; tussen het type branche waarin de sekswerker werkzaam is en de demografische kenmerken en prijs. Telkens werd er een significantieniveau van <0.05 gehanteerd. Met behulp van de Kruskal-Wallis test werd er gekeken of het gemiddelde aantal aangeboden expliciete (0-3) en potentiële (0-4) risicogedragingen naar elk demografisch- en werkgerelateerd kenmerk van elkaar verschillen. Wanneer er sprake was van een significant verschil (waarde <0.05) tussen de gemiddelden werd er een Mann-Whitney U test uitgevoerd om te onderzoeken tussen welke groepen dit verschil bestaat (Tabel 5, zie bijlage). Voor de Mann-Whitney U test werd er een significantieniveau van $(0.05 / 3 =)^1 0.0167$ gehanteerd². Alle analyses werden uitgevoerd met behulp van SPSS versie 22.

¹ Bonferroni correctie.

² <http://statistics.learnd.com>

3. Resultaten

3.1 Demografische- en werkgerelateerde kenmerken van sekswerkers

Demografische kenmerken

Van de 500 profielen die actief waren op Kinky.nl waren er 334 afkomstig van vrouwen, 144 van mannen en de overige 22 profielen waren afkomstig van transseksuelen (Tabel 1). De leeftijd van de sekswerkers varieerde van 21 tot 62 jaar, met een gemiddelde van 33 jaar. We zien dat bijna de helft van de sekswerkers een leeftijd heeft tussen de 21 en 30 jaar. Het valt op dat bij de toename in leeftijd het aantal sekswerkers dat actief is op het profielenplatform afneemt. Dit verschijnsel is zichtbaar bij elk type branche. Het merendeel van de sekswerkers gaf aan een Nederlands uiterlijk te hebben (53,4%) en seksuele diensten aan te bieden aan zowel mensen van hetzelfde als van het andere geslacht (50,4%). Een kleine meerderheid is niet woonachtig in de provincie Overijssel, maar biedt dus wel zijn of haar escort diensten aan in Overijssel. Het aanbod van sekswerkers in Overijssel lijkt dus gedomineerd te worden door biseksuele Nederlandse vrouwen tussen de 21 en 30 jaar oud die niet woonachtig zijn in Overijssel.

Werkgerelateerde kenmerken

Twee op de drie sekswerkers zijn werkzaam in zowel de privé escort branche als in de privé ontvangst branche (Tabel 1). Het merendeel van de sekswerkers die louter actief zijn in één type branche was werkzaam als thuisprostitutuee (21%). Bijna driekwart van de sekswerkers waren onherkenbaar (gezicht was niet zichtbaar op profielfoto's). De prijs per 30 minuten varieerde van €1,- tot €200,-, met een gemiddelde van €69,21. De gemiddelde prijs voor één uur was €114,78 en varieerde van €2,- tot €250,-. Het betrof echter maar een handvol mannelijke sekswerkers welke een vraagprijs vermeldde van €1,- per 30 minuten en €2,- voor een uur, gangbare tarieven begonnen echter vanaf €15,- dan wel €25,-. De meerderheid van de sekswerkers blijken anoniem te willen blijven voor de buitenwereld; gelijktijdig werkzaam te zijn in verschillende verschijningsvormen van sekswerken en een lage prijs (€1 - €75 per 30 minuten, €2 - €125 per 60 minuten) te vragen voor seksuele diensten.

Demografische- en werkgerelateerde kenmerken naar type branche

Wanneer we kijken naar verschillen in de verdeling van demografische- en werkgerelateerde factoren over de branche zien we dat de minderheid van de mannen enkel werkzaam is in de thuisprostitutie en de minderheid van de transseksuelen enkel actief zijn in de privé escort (Tabel 1). Zowel mannen, vrouwen als transseksuelen zijn grotendeels werkzaam in de privé e&o. In tegenstelling tot mannen zijn vrouwen en transseksuelen vaker louter werkzaam in de

Tabel 1. *Demografische- en werkgerelateerde kenmerken naar type branche (N=500)*

	Totaal N=500	%	Privé escort n=74	% = 14,8	Privé ontvangst n=105	% = 21	Privé e&o ¹ n=321	% = 64,2	p ²
Geslacht									,001
Man	144	28,8	26	35,1	14	13,3	104	32,4	
Vrouw	334	66,8	47	63,5	82	78,1	205	63,9	
Transseksueel	22	4,4	1	1,4	9	8,6	12	3,7	
Leeftijd in jaren									,230
21 – 30	244	48,8	40	54,1	42	40,0	162	50,5	
31 – 40	172	34,4	24	32,4	40	38,1	108	33,6	
41 – 50	61	12,2	5	6,8	16	15,2	40	12,5	
>50	23	4,6	5	6,8	7	6,7	11	3,4	
Etniciteit 'uiterlijk' ³									,002
Nederland	267	53,4	44	59,5	69	65,7	154	48,0	
Europees	142	28,4	18	24,3	15	14,3	109	34,0	
Anders ⁴	91	18,2	12	16,2	21	20,0	58	18,0	
Seksuele oriëntatie ⁵									,160
Heteroseksueel	226	45,2	36	48,6	55	52,4	135	42,1	
Homoseksueel	22	4,4	3	4,1	7	6,7	12	3,7	
Biseksueel	252	50,4	35	47,3	43	41,0	174	54,2	
Woonachtig in Overijssel									,000
Ja	243	48,6	24	32,4	105	100,0	114	35,5	
Nee	257	51,4	50	67,6	0	0,0	207	64,5	
Herkenbaar op profiel									,438
Ja	143	28,6	19	25,7	26	24,8	98	30,5	
Nee	357	71,4	55	74,3	79	75,2	223	69,5	
Prijs 30 minuten									,001
Laag (€1 - €75)	319	63,8	37	50,0	80	76,2	202	62,9	
Hoog (> €75)	181	36,2	37	50,0	25	23,8	119	37,1	
Prijs 60 minuten									,015
Laag (€2 - €125)	302	60,4	34	45,9	70	66,7	198	61,7	
Hoog (> €125)	198	39,6	40	54,1	35	33,3	123	38	

¹ Sekswerker is werkzaam in de privé escort en privé ontvangst.² Pearson Chi-kwadraat.³ Zelf gedefinieerde etniciteit van de sekswerker in plaats van etniciteit gebaseerd op het geboorteland.⁴ Sekswerker met een Afrikaans, Aziatisch, Zuid-Amerikaans, Arabisch, Marokkaans of Amerikaans uiterlijk.⁵ Niet gebaseerd op romantische gevoelens, maar op de seksuele diensten die worden aangeboden aan iemand van hetzelfde en/of het andere geslacht.

thuisprostitutie dan als privé escort. Sekswerkers met een Europees uiterlijk werken vaker in de privé escort dan in de privé ontvangst, in tegenstelling tot de andere uiterlijke groepen. Alle etnische groeperingen zijn voor het merendeel werkzaam in de privé e&o. Bij de prijs per 30 minuten en de prijs per 60 minuten merken we op dat er vaker een lage prijs wordt gerekend voor seksuele diensten in de privé ontvangst (76,2%, 66,7%) en privé e&o (62,9%, 62,7%) dan in de privé escort branche. De privé escort branche lijkt dus voornamelijk te bestaan uit Nederlandse hetero- en biseksuele vrouwen tussen de 21 en 30 jaar oud die niet woonachtig zijn in Overijssel. De privé ontvangst branche komt grotelijks overeen met de privé escort branche met uitzondering van de seksuele oriëntatie en de woonplaats van de sekswerkers. In de privé ontvangst branche is de meerderheid van de

sekswerkers heteroseksueel en uiteraard alleen woonachtig in Overijssel. De privé e&o branche wordt eveneens overheerst door vrouwelijke sekswerkers van 21 tot en met 30 jaar oud met een Nederlands uiterlijk. Net als in de privé escort branche zijn de sekswerkers in de privé e&o voornamelijk woonachtig buiten Overijssel en biseksueel georiënteerd.

3.2 Aangeboden seksuele risicogedragingen

Expliciete risicogedragingen

Tabel 2 laat zien dat bij één op de vijf sekswerkers op Kinky.nl seks zonder het gebruik van een condoom tot de mogelijkheden behoort. Voor onbeschermd oraal genitaal contact ligt dit percentage nog veel hoger (60,8%) en ongeveer twee op de vijf sekswerkers biedt ejaculatie in de mond aan. De risico's die onbeschermd orale seksuele handelingen met zich meebrengen lijken dus eerder en meer te worden verwaarloosd dan de risico's van onbeschermd genitale contacten. Wanneer er wordt gekeken naar het totaal aantal aangeboden risicogedragingen per sekswerker, blijkt dat slechts 29,4% van de sekswerkers geen enkele dienst aanbiedt die een expliciet risico met zich meebrengen. Ongeveer twee op de drie sekswerkers (70,6%) op Kinky.nl biedt wel minimaal één expliciet risicodragende handeling aan. Twee op de drie ontmoetingen vinden dus mogelijk onveilig plaats.

Tabel 2. *Verdeling van het expliciete en potentiële seksuele risicogedrag van sekswerkers op Kinky.nl*

	Ja n	%	Nee n	%
Expliciete risicogedragingen				
Seks zonder condoom	102	20,4	398	79,6
Pijpen zonder condoom	304	60,8	196	39,2
Ejaculeren in de mond	213	42,6	287	57,4
Potentiële risicogedragingen				
Anale seks	260	52,0	240	48,0
Trio m/m	192	38,4	308	61,6
Trio m/v	301	60,2	199	39,8
Fisting	62	12,4	437	87,4
	n	%		
Aantal aangeboden expliciete risicogedragingen				
0	147	29,4		
1	153	30,6		
2	134	26,8		
3	66	13,2		
Aantal aangeboden potentiële risicogedragingen				
0	101	20,2		
1	140	28,0		
2	136	27,2		
3	89	17,8		
4	34	6,8		

Potentiële risicogedragingen

Het aanbod van potentieel risicodragende diensten ligt hoger ten opzichte van het aanbod van de expliciet risicovolle diensten (Tabel 2). Zo blijkt dat één op de vijf sekswerkers op Kinky.nl geen potentiële risicogedragingen aanbieden op zijn of haar profiel. Wat betekent dat 80% van de sekswerkers diensten aanbieden die wel een potentieel risico met zich meebrengen. Van alle seksuele handelingen die in dit onderzoek centraal stonden werd fisting (12,4%) het minst aangegeven als een mogelijke dienst en was de meest aangegeven potentieel risicodragende handeling een trio met een man en een vrouw (60,2%).

3.3 Seksueel risicogedrag naar demografische- en werkgerelateerde kenmerken van sekswerkers

Demografische kenmerken

Tabel 3 en 4 tonen een aantal opmerkelijke verschillen in het aanbieden van expliciete en potentiële risico verhogende seksuele gedragingen en de demografische kenmerken van sekswerkers. Het valt op dat transseksuele sekswerkers vaker expliciete en potentiële risico verhogende handelingen aanbieden dan mannelijke en vrouwelijke sekswerkers. Zo bieden transseksuelen gemiddeld 1,7 van drie expliciete handelingen aan (voornamelijk pijpen zonder condoom en ejaculatie in de mond) en zelfs 2,7 van de vier potentieel risico verhogende gedragingen. Maar, de mannelijke sekswerkers bieden seks zonder het gebruik van een condoom het meestendeels aan (34,%). Hoewel bij twee op de drie vrouwelijke sekswerkers pijpen zonder het gebruik van een condoom een mogelijke dienst is, lijken zij gemiddeld gezien het minste risico te nemen in hun aanbod van seksuele diensten. De verschillen in het totaal aantal aangeboden expliciete risicogedragingen zijn echter niet significant tussen de mannelijke en transseksuele groep ($M-W = .34$, Tabel 5, zie bijlage).

Met betrekking op de leeftijd van sekswerkers op Kinky.nl zijn er weinig verschillen waargenomen. Bij het potentiële risicogedrag trio m/v zien we wel dat het aanbod afneemt indien de leeftijd toeneemt. Er lijkt dus weinig tot geen samenhang te bestaan tussen de leeftijd van een sekswerkers en het wel of niet aanbieden van expliciete en potentieel risico verhogende seksuele handelingen.

Wat betreft de etniciteit, ofwel uiterlijk, laten sekswerkers met een Europees uiterlijk een hoger aanbod zien omtrent expliciet risicogedrag ten opzichte van sekswerkers met een 'ander' uiterlijk ($K-W = ,03$; $M-W = .01$, Tabel 5, zie bijlage). Sekswerkers met een Europees uiterlijk vertonen uitschieters ten aanzien van het expliciete risicogedrag pijpen zonder condoom en het potentiële risicogedrag trio m/v. Bijna driekwart van deze groep biedt deze diensten aan. Bij de andere uiterlijke

Tabel 3. *Expliciet risicogedrag naar demografische- en werkgerelateerde kenmerken (N=500)*

	n	Totaal aantal risico- gedragingen ³	K-W ¹	Seks zonder condoom		p ²	Pijpen zonder condoom		p	Ejaculeren in de mond		p
				Ja (n=102) %	Nee (n=398) %		Ja (n=304) %	Nee (n=196) %		Ja (n=213) %	Nee (n=287) %	
Geslacht			,00			,00			,00			,00
Man	144	1,4		34,0	66,0		50,0	50,0		60,4	39,6	
Vrouw	334	1,1		13,8	86,2		65,0	35,0		33,2	66,8	
Transseksueel	22	1,7		31,8	68,2		68,2	31,8		68,2	31,8	
Leeftijd in jaren			,78			,49			,33			,90
21 – 30	224	1,3		19,3	80,7		64,3	35,7		43,4	56,6	
31 – 40	172	1,2		19,2	80,8		59,3	40,7		40,7	59,3	
41 – 50	61	1,2		24,6	75,4		52,5	47,5		42,6	57,4	
>50	23	1,4		30,4	69,6		56,5	43,5		47,8	52,2	
Etniciteit 'uiterlijk' ⁴			,03			,17			,00			,53
Nederlands	267	1,2		22,1	77,9		57,7	42,3		43,4	56,6	
Europees	142	1,4		21,8	78,2		72,5	27,5		44,4	55,6	
Anders ⁵	91	1,0		13,2	86,8		51,6	48,4		37,4	62,6	
Seksuele oriëntatie ⁶			,00			,66			,00			,04
Heteroseksueel	226	1,1		18,6	81,4		49,1	50,9		37,2	62,8	
Homoseksueel	22	1,5		22,7	77,3		63,6	36,4		59,1	40,9	
Biseksueel	252	1,4		21,8	78,2		71,0	29,0		46,0	54,0	
Branche			,56			,40			,17			,25
Privé escort	74	1,1		18,9	81,1		54,1	45,9		40,5	59,5	
Privé ontvangst	105	1,2		16,2	83,8		67,6	32,4		36,2	63,8	
Privé e&o ⁷	321	1,3		22,1	77,9		60,1	39,9		45,2	54,8	
Prijs 30 minuten			,00			,00			,11			,01
Laag (€1 – €75)	319	1,4		26,6	73,4		63,0	37,0		46,7	53,3	
Hoog (> €75)	181	1,0		9,4	90,6		56,9	43,1		35,4	64,6	
Prijs 60 minuten			,00			,00			,00			,00
Laag (€2 – €125)	302	1,4		28,1	71,9		65,6	34,4		48,3	51,7	
Hoog (> €125)	198	,96		8,6	91,4		53,5	46,5		33,8	66,2	

¹ Kruskal-Wallis test.² Pearson Chi-kwadraat.³ Gemiddeld aantal aangeboden expliciet risicovolle handelingen (0-3).⁴ Zelf gedefinieerde etniciteit van de sekswerker in plaats van etniciteit gebaseerd op het geboorteland.⁵ Sekswerker met een Afrikaans, Aziatisch, Zuid-Amerikaans, Arabisch, Marokkaans of Amerikaans uiterlijk.⁶ Niet gebaseerd op romantische gevoelens, maar op de seksuele diensten die worden aangeboden aan iemand van hetzelfde en/of het andere geslacht.⁷ Sekswerker is werkzaam in de privé escort en privé ontvangst.

groeperingen was dit echter maar de helft. Sekswerkers met een 'ander' uiterlijk tonen het laagste aanbod in expliciet risico verhogende gedragingen (1 van de 3).

Voor bijna alle risicogedragingen zijn er variaties zichtbaar met betrekking tot de seksuele oriëntatie van de sekswerker. Er bestaat alleen geen significant verschil bij de expliciete dienst seks zonder condoom. Hierbij ligt het percentage van sekswerkers welke seksuele gemeenschap aanbieden zonder het gebruik van een condoom voor alle seksuele oriëntaties rond de 20. We merkten op dat sekswerkers met een homoseksuele oriëntatie vaker expliciete en potentieel risico verhogende handelingen aanbieden dan heteroseksuele- en biseksuele sekswerkers. Hoewel in Tabel 4 zichtbaar is dat biseksuele sekswerkers gemiddeld gezien meer potentieel risicodragende diensten aanbieden, is het belangrijk om op te merken dat de homoseksuele sekswerkers alleen laag scoren op de dienst

Tabel 4. *Potentieel risicogedrag naar demografische- en werkgerelateerde kenmerken (N=500)*

	n	Totaal aantal risico- gedragingen ³	K-W ¹	Anale seks Ja (n=260) %	Nee (n=240) %	p ²	Trio m/m Ja (n=192) %	Nee (n=308) %	p	Trio m/v Ja (n=301) %	Nee (n=199) %	p	Fisting Ja (n=62) %	Nee (n=437) %	p
Geslacht			,00			,00			,00			,22			,00
Man	144	1,7		83,3	16,7		22,9	77,1		54,9	45,1		9,0	91,0	
Vrouw	334	1,5		35,3	64,7		42,5	57,5		62,9	37,1		12,3	87,7	
Transseksueel	22	2,7		100,0	0,0		77,3	22,7		54,5	45,5		36,4	63,6	
Leeftijd in jaren			,12			,57			,27			,00			,03
21 – 30	224	1,8		48,8	51,2		42,6	57,4		69,3	30,7		16,0	84,0	
31 – 40	172	1,5		55,2	44,8		35,5	64,5		54,7	45,3		6,4	93,6	
41 – 50	61	1,5		54,1	45,9		31,1	68,9		49,2	50,8		14,8	85,2	
>50	23	1,4		56,5	43,5		34,8	65,2		34,8	65,2		13,0	87,0	
Etniciteit 'uiterlijk' ⁴			,11			,27			,10			,00			,04
Nederlands	267	1,6		53,6	46,4		34,1	65,9		56,9	43,1		10,1	89,9	
Europees	142	1,8		46,5	53,5		43,7	56,3		72,5	27,5		18,3	81,7	
Anders ⁵	91	1,6		56,0	44,0		42,9	57,1		50,5	49,5		9,9	90,1	
Seksuele oriëntatie ⁶			,00			,00			,00			,00			,00
Heteroseksueel	226	,79		46,9	53,1		6,2	93,8		22,6	77,4		3,5	96,5	
Homoseksueel	22	2,1		100,0	0,0		63,6	36,4		13,6	86,4		31,8	68,2	
Biseksueel	252	2,3		52,4	47,6		65,1	34,9		98,0	2,0		18,7	81,3	
Branche			,00			,02			,07			,00			,21
Privé escort	74	1,6		52,7	47,3		41,9	58,1		55,4	44,6		9,5	90,5	
Privé ontvangst	105	1,2		40,0	60,0		28,6	71,4		40,0	60,0		8,6	91,4	
Privé e&o ⁷	321	1,8		55,8	44,2		40,8	59,2		67,9	32,1		14,3	85,7	
Prijs 30 minuten			,04			,15			,00			,01			,28
Laag (€1 - €75)	319	1,6		53,9	46,1		32,6	67,4		56,4	43,6		11,6	88,4	
Hoog (> €75)	181	1,8		48,6	51,4		48,6	51,4		66,9	33,1		13,8	86,2	
Prijs 60 minuten			,30			,00			,00			,03			,39
Laag (€2 - €125)	302	1,6		57,9	42,1		31,8	68,2		56,5	43,3		11,9	88,1	
Hoog (> €125)	198	1,7		42,9	57,1		48,5	51,5		65,7	34,3		13,1	86,9	

¹ Kruskal-Wallis test.

² Pearson Chi-kwadraat.

³ Gemiddeld aantal aangeboden potentieel risicovolle handelingen (0-4).

⁴ Zelf gedefinieerde etniciteit van de sekswerker in plaats van etniciteit gebaseerd op het geboorteland.

⁵ Sekswerker met een Afrikaans, Aziatisch, Zuid-Amerikaans, Arabisch, Marokkaans of Amerikaans uiterlijk.

⁶ Niet gebaseerd op romantische gevoelens, maar op de seksuele diensten die worden aangeboden aan iemand van hetzelfde en/of het andere geslacht.

⁷ Sekswerker is werkzaam in de privé escort en privé ontvangst.

trio m/v (13,6%). Dit is verklaarbaar vanuit hun seksuele geaardheid. Maar, omdat de homoseksuele sekswerkers in grotere mate anale seks en fisting aanbieden dan biseksuele sekswerkers worden homoseksuele sekswerkers beschouwd als de groep die het meeste risico lopen in hun aanbod van seksuele diensten. Heteroseksuele sekswerkers bieden zowel het minste aantal expliciete (1,1 van de 3) als potentieel (,79 van de 4) risico verhogende handelingen aan in vergelijking met biseksuelen en homoseksuelen. Afgezien daarvan zien we toch dat ongeveer de helft van de heteroseksuele sekswerkers pijpen zonder het gebruik van een condoom vermelden op Kinky.nl. Tussen de heteroseksuele en biseksuele groep bestaat er een significant verschil ($M-W = ,00$) met betrekking tot het totaal aantal aangeboden expliciete risicogedragingen. Wanneer we kijken naar het totaal aantal aangeboden potentiële risicogedragingen zien we significante verschillen tussen de heteroseksuele en de homoseksuele groep ($M-W = ,00$), en de heteroseksuele en de biseksuele groep ($M-W = ,00$).

Werkgerelateerde kenmerken

Wanneer er wordt gekeken naar het aanbieden van expliciet risico verhogende seksuele gedragingen naar het type branche, zien we dat er geen significante verschillen zijn gevonden (Tabel 3 en 4). Sekswerkers die werkzaam zijn in de privé e&o vertonen het hoogste aanbod in potentieel (1,8 van de 4) risicodragende diensten ten opzichte van de sekswerkers die alleen in de privé escort of enkel in de thuisprostitutie werkzaam zijn. Sekswerkers die louter klanten thuis ontvangen vertonen het laagste aanbod in potentieel risicovolle diensten, maar bieden vaker de expliciet risico verhogende dienst pijpen zonder het gebruik van een condoom aan dan privé escort en privé e&o sekswerkers.

Bij de prijs per 30 minuten en de prijs per 60 minuten is het zeer opmerkelijk dat expliciet risico verhogende gedragingen vaker worden aangeboden door sekswerkers indien de prijs lager is. Dit is vooral zichtbaar bij het risicogedrag seks zonder condoom. 26,6% van de sekswerkers biedt deze dienst aan voor een lage prijs (€1 - €75) per 30 minuten, in tegenstelling tot 9,4% bij een hoge prijs (> €75). Ook bij de prijs per 60 minuten zien we een vergelijkbaar verschil van 28,1% bij een lage prijs (€2 - €125) en 8,6% bij een hoge prijs (> €125). Bij de potentiële risicogedragingen, fisting daargelaten, zijn er ook significante verschillen gevonden. Hier zien we dat alleen anale seks vaker wordt aangeboden tegen een lagere prijs dan tegen een hogere prijs. Bij de beide vormen van een trio is het tegenovergestelde het geval. Gemiddeld gezien worden potentieel risico verhogende gedragingen vaker aangeboden indien de prijs hoger is. Dit geldt zowel voor de prijs 30 per minuten en prijs per 60 minuten. Er is echter geen significant verschil ($K-W = ,30$) gevonden met betrekking tot het totaal aantal aangeboden potentieel risico verhogende handelingen en een lage of hoge prijs per 60 minuten.

4. Discussie

Toen wij eerder trachten gegevens boven tafel te krijgen betreffende ongeregistreerde sekswerkers kwamen wij erachter dat er niets bekend is over deze groep. Gezien het risico welke deze groep met zich meebrengt ten aanzien van de volksgezondheid, m.b.t. het oplopen en verspreiden van seksueel overdraagbare aandoeningen, leek het ons zinvol deze groep in kaart te brengen. De demografische- en werkgerelateerde kenmerken vast te stellen en hun aanbod in (potentieel) risicovolle gedragingen. Hiermee een handvat te kunnen aanreiken voor de volksgezondheidsdiensten waarmee zij deze groep kunnen bereiken voor onderzoek, voorlichting en eventuele behandeling.

Op het eerste gezicht lijkt het erop dat de onderzochte groep qua afkomst en leeftijd verschillen van andere (geregistreerde) sekswerkers in de escortbranche. Ferwerda et al. (2010) stellen, naar aanleiding van hun onderzoek naar Amsterdamse escortbureaus, dat ongeveer 80% van het aantal geregistreerde escorts dat via bureaus bemiddeld wordt van Oost-Europese komaf is en tussen de 18 en 25 jaar oud zijn. Uit dit onderzoek blijkt dat het aanbod van ongeregistreerde sekswerkers in de provincie Overijssel gedomineerd lijkt te worden door Nederlandse vrouwen met een gemiddelde leeftijd van 33 jaar. Echter, aangezien onze gegevens anoniem en onverifieerbaar zijn verworven is nader onderzoek in deze noodzakelijk. Ook het gemiddelde tarief ligt ogenschijnlijk lager bij ongeregistreerde sekswerkers. Volgens Ferwerda et al. (2010) worden er bij legale escortbureaus tarieven van €140 - €160 per uur gerekend. We zien dat de tarieven bij ongeregistreerde sekswerkers sterk variëren en de gemiddelde vraagprijs rond de €114,- ligt. Dit mogelijk ten gevolge van het ontbreken aan extra kosten, maar persoonlijke motivatie ofwel problemen zouden hieraan ook ten grondslag kunnen liggen.

Eén van de belangrijkste bevindingen van het onderzoek is het relatief hoge percentage waarin seksuele diensten die een expliciet risico voor de gezondheid met zich meebrengen worden aangeboden door de sekswerkers op Kinky.nl. Het percentage ongeregistreerde sekswerkers dat gebruik maakt van een condoom bij de geslachtsgemeenschap is in overeenstemming met onze verwachting naar aanleiding van eerder onderzoek onder geregistreerde sekswerkers van Götz et al. (2010) en van Benthem et al. (2015). De mate waarin onveilige orale seks wordt aangeboden ligt echter twee keer zo hoog dan de 29,6% onder geregistreerde sekswerkers die Adriaenssens en Hendrickx (2012) in hun onderzoek benoemden. Wel beweerden Adriaenssens en Hendrickx (2012) dat orale seks de grootste bron is van onveilige seksuele handelingen, wat wel in overeenstemming is met onze bevindingen. Een mogelijke verklaring voor dit resultaat is dat volksgezondheidsdiensten ogenschijnlijk minder aandacht schenken aan de preventie van infecties veroorzaakt door orale

seksuele activiteiten. Ook reclamevoering van condoomfabrikanten lijkt hoofdzakelijk gericht te zijn op geslachtsgemeenschap (Gryseels, van Hal, & van Nunen, 2012).

Bentham et al. (2015) beweerden naar aanleiding van hun onderzoek onder geregistreerde sekswerkers dat één op de vier ontmoetingen als onveilig kon worden bestempeld. Onze gegevens laten echter zien dat ongeveer twee op de drie ongeregistreerde sekswerkers een seksuele handeling aanbieden welke een expliciet risico met zich meebrengt. Dit percentage ligt zelfs hoger als het gaat om potentieel risicovolle diensten. Uit onze onderzoeksgegevens blijkt ook dat vrouwelijke sekswerkers vaker een condoom gebruiken bij de genitale seks dan mannelijke en transseksuele sekswerkers. Dit resultaat is in overeenstemming met eerdere onderzoeksgegevens. Götz et al. (2010) beweerde al dat consistent condoomgebruik met klanten het hoogst is bij vrouwelijke sekswerkers (88%). De meest onveilige praktijken zijn zichtbaar bij transseksuelen en mannen. Homoseksuele sekswerkers bieden de meeste expliciet risico verhogende diensten aan. Het relatief hoge aanbod van onveilige handelingen door transseksuelen is een mogelijk zorgpunt, doordat de klantenkring van transseksuelen bestaat uit mannen met zowel homoseksuele als heteroseksuele contacten. Op deze wijze zouden transseksuelen bij de verspreiding van seksueel overdraagbare aandoeningen als een brug kunnen fungeren tussen zowel homoseksuele als heteroseksuele populaties (Coutinho, van Doornum, Gras, van der Helm, van der Hoek, & Schenk, 1997).

Vanuit de literatuur werd verwacht dat risicodragende seksuele handelingen vaker zouden worden aangeboden indien hier een hogere financiële vergoeding tegenover staat. Uit de data blijkt daarentegen dat de expliciet risico verhogende seksuele gedragingen vaker door de ongeregistreerde sekswerkers worden aangeboden indien de prijs laag is. Het is echter mogelijk dat de prijs die wordt vermeld op Kinky.nl betrekking heeft op beschermde seksuele handelingen, en dat de prijs stijgt indien er wordt overgegaan op onbeschermde handelingen. De prevalentie van onveilige seksuele praktijken zou volgens Adriaenssens en Hendrickx (2012), en van Bentham et al. (2015) hoger zijn in die segmenten van de prostitutie markt die prijziger zijn, zoals escortdiensten. In onze gegevens zien we wel terug dat de prijs in de privé escort sector vaker hoog ligt dan in de privé ontvangst sector, maar we zien geen significant verschil terug in de beide sectoren met betrekking op het aanbieden van expliciet risico verhogende diensten. Dit duidt dus op een discrepantie welke ook nader onderzocht zou kunnen worden

De bevindingen in dit onderzoek zijn onderhevig aan enkele beperkingen. Zo geeft het onderzoek slechts een indicatie van de seksuele diensten die worden aangeboden door ongeregistreerde sekswerkers. Dit vertelt ons echter niet welke seksuele risicogedragingen er daadwerkelijk en in welke mate worden uitgevoerd. Daarnaast, moet er voor de potentiële

risicogedragingen nogmaals benadrukt worden dat er niet met zekerheid gesproken kan worden van een gezondheidsrisico, omdat we niet weten of de potentieel risicovolle handelingen aangeboden en uitgevoerd worden met passende beschermende maatregelen. Op Kinky.nl wordt dit niet vermeld. Bovendien, waren de onderzochte variabelen zelf-gerapporteerd door de sekswerkers wat heeft kunnen leiden tot sociale wenselijkheid. Het is bijvoorbeeld niet ondenkbaar dat een sekswerker bewust liegt over zijn of haar leeftijd; een lagere prijs per 30 en 60 minuten invult op zijn of haar profiel dan de uiteindelijke prijs; meerdere soorten seksuele diensten aanbiedt, maar deze niet uitvoert wanneer de klant erom vraagt, om zo meer klanten aan te trekken. Een gevolg hiervan is dat er een vertekening kan optreden ten aanzien van de daadwerkelijke demografische- en werkgerelateerde kenmerken en de aangeboden risicogedragingen.

We hebben in dit onderzoek met behulp van advertenties op het internet getracht een overzicht te krijgen van de aangeboden seksuele diensten, en een schatting te maken van de omvang en eigenschappen van de thuisprostitutie- en privé escort branche in de provincie Overijssel. Om een beredeneerde schatting te kunnen maken van het totale aanbod in Nederland op basis van internetadvertenties is het wellicht noodzakelijk om deze inhoudsanalyse tegelijk uit te voeren in verschillende gemeenten en de resultaten te combineren (Daalder, 2015). Voorzichtigheid is echter geboden, want het blijkt zeer lastig om op basis van internetinformatie betrouwbare schattingen te maken in verband met marketingstrategieën, overlap van advertenties en de mobiliteit van de prostitutiesector. Voor een betrouwbaarder beeld over de daadwerkelijk uitgevoerde seksuele risicogedragingen van sekswerkers en hun kenmerken is het wellicht gunstiger om de sekswerkers die online adverteren te benaderen voor een kwalitatief onderzoek (gestructureerd interview) of het toesturen van een gestructureerde vragenlijst.

Uit het onderzoek blijkt dat ongeregistreerde sekswerkers relatief vaak seksuele diensten aanbieden die een (potentieel) risico met zich meebrengen voor de gezondheid. In verhouding tot geregistreerd sekswerkers lijkt deze groep daarmee een grotere bedreiging te vormen voor de volksgezondheid. Hierom is het van groot belang dat deze groep in kaart wordt gebracht en de kennis en het bewustzijn betreffende de gezondheidsrisico's die alle verscheidene vormen van seksuele activiteiten met zich mee kunnen brengen bij hen worden vergroot. Alsmede de voorlichting over passende preventieve maatregelen. Er lijkt immers weinig risico te worden verbonden aan seksuele handelingen buiten geslachtsgemeenschap om. Het is wenselijk om deze activiteiten vooral te richten op homoseksuelen, transseksuelen en mannen, omdat dit degenen zijn die het meeste risicovolle gedrag vertonen. Vooral condoomgebruik bij orale seks zou meer gepromoot en gestimuleerd kunnen en moeten worden door de media en volksgezondheidsdiensten. Omdat ongeregistreerde sekswerkers een verscholen groep is (die

voornamelijk online adverteren) en moeilijk te bereiken zijn voor volksgezondheidsdiensten is het aan te raden om de voorlichting en hulpverlening beschikbaar te maken/promoten op de profielenplatforms zelf. Zodanig is de informatie ook beschikbaar voor potentiële klanten die zich op de websites bevinden.

De noodzaak voor volksgezondheidsdiensten om deze groep sekswerkers te bereiken, voor te lichten en te ondersteunen, hen daarmee minder kwetsbaar te maken voor seksueel overdraagbare aandoeningen, en dit potentieel gevaar voor de volksgezondheid te onderkennen en daar op gepaste wijze op te anticiperen, is echter vanzelfsprekend.

5. Referenties

- van Aar, F., van Benthem, B.H.B., van den Broek, I.V.F., op de Coul, E.L.M., Heijne, J.C.M., Koedijk, F.D.H., Nielen, M.M.J., van Sighem, A.I., Soetens, L.C., & Woestenberg, P.J. (2014). *Sexually transmitted infections, including HIV, in the Netherlands in 2013*. Bilthoven: National Institute for Public Health and the Environment.
- Adriaenssens, S., & Hendrickx, J. (2012). Sex, price and preferences: accounting for unsafe sexual practices in prostitution markets. *Sociology of Health & Illness*, 34(5), 665-680. doi: 10.1111/j.1467-9566.2011.01400.x
- Aral, S.O., Bolyard, M., Friedman, S.R., Khan, M., Krauss, B., Maslow, C., Mateu-Gelabert, P., & Sandoval, M. (2008). Group sex events and HIV/STI risk in an urban network. *Journal of Acquired Immune Deficiency Syndromes*, 49(4) 440-446.
- Artz, L., Austin, H., Fleenor, M.E., Hook, E.W., Kelaghan, J., Macaluso, M., Robey, L., & Valappil, T. (2005). Female condom and male condom failure among women at high risk of sexually transmitted diseases. *Sexually Transmitted Diseases*, 32(1), 35-43. doi: 10.1097/01.olq.0000148295.60514.0b
- van Benthem, B.H.B., Götz, H.M., Koedijk, F.D.H., van Veen, M.G., Verheijden, M.M.A., & Woestenberg, P.J. (2015). Sexually transmitted infections among female sex workers tested at STI clinics in the Netherlands, 2006-2013. *Emerging Themes in Epidemiol*, 12(12), doi: 10.1186/s12982-015-0034-7
- Bieleman, B., Biesma, S., Nijkamp, R., & Tromp, N. (2010). *Evaluatie opheffing bordeelverbod Nijmegen*. Groningen-Rotterdam: Intraval.
- Bieleman, B., Nijkamp, R., Sijstra, R., & Snippe, J. (2014). *Verboden in rood in beeld: onderzoek aard en omvang niet-legale prostitutie in 2014*. Groningen-Rotterdam: Intraval.
- Bijen, M. (2012). *Swingers en middelengebruik: reden tot zorg? Een onderzoek naar middelengebruik door swingers en de rol van psychosociale gedragsdeterminanten ten aanzien van drugsgebruik tijdens het swingen*. Masterthese. Enschede: Universiteit Twente.
- Brown, J.L., & Venable, P.A. (2007). Alcohol use, partner type, and risky sexual behaviour among college students: Findings from an event-level study. *Addictive Behaviors*, 32, 2940-2952. doi:10.1016/j.addbeh.2007.06.011

- Churchill, G.A., & Peter, P. (1984). Research design effects on the reliability of rating scales: a meta-analysis. *Journal of Marketing Research*, 21(4), 360-375.
- Coutinho, R.A., van Doornum, G.J., Gras, M.J., van der Helm, T., van der Hoek, J.A., & Schenk, R. (1997). HIV infectie en risicogedrag onder prostitué(e)s in de tippelzone in Amsterdam: aanwijzingen voor een verhoogde prevalentie onder travestieten/transseksuelen. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 141(25), 1238-1241.
- Daalder, A.L. (2015). *Prostitutie in Nederland anno 2014*. Amsterdam: WODC.
- Daalder, A.L. (2007). *Prostitutie in Nederland na opheffing van het bordeelverbod*. Amsterdam: WODC.
- Dekker, H., Homburg, G., & Tap, R. (2006) *Evaluatie opheffing bordeelverbod. De sociale positie van prostituees 2006*. Amsterdam: WODC.
- van Ditzhuijzen, J., Egelkamp, M., Eysink Smeets, M., & Römken, R. (2007). *Escort in Amsterdam Revisited. Een beeld van de Amsterdamse escortbranche anno 2007*. Amsterdam: Marnix Eysink Smeets bv.
- Donovan, B., & Harcourt, C. (2005). The many faces of sex work. *Sexually Transmitted Infections*, 81, 201-206. doi: 10.1136/sti.2004.012468
- Ferwerda, H., van Ham, T., Kuppens, J., Nieuwenhuis, A., van Tuyn, D., & van Wijk, A. (2010). *Kwetsbaar beroep. Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam*. Amsterdam: Bureau Beke.
- van Gestel, B., & Verhoeven, M. (2016). Between visibility and invisibility: sex workers and informal services in Amsterdam. *Feminist Economics*, 23(3), 110-133. doi: 10.1080/13545701.2016.1195002
- Ghys, P.D., Jenkins, C., & Pisani, E. (2001). HIV surveillance among female sex workers. *AIDS*, 15(3), 33-40.
- Goosensen, S. (2006). *Een verklaring voor de relatie tussen sensation seeking, impulsiviteit en onveilig seksueel gedrag, binge drinken en cannabisgebruik*. (Unpublished doctoral dissertation). Universiteit Twente, Enschede, NE.

- Götz, H.M., van de Laar, M.J.W., van Leeuwen, P.A., Prins, M., & van Veen, M.G. (2010). HIV and sexual risk behavior among commercial sex workers in the Netherlands. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 714-723. doi: 10.1007/s10508-008-9396-z
- Grov, C., Parsons, J.T., Rendina, J., & Ventuneac, A. (2013). HIV risk in group sexual encounters: An event-level analysis from a national online survey of MSM in the U.S. *Journal of Sexual Medicine*, 10(9), 2285-2294. doi:10.1111/jsm.12227
- Gryseels, C., van Hal, G., & van Nunen, K. (2012). *Effectonderzoek naar preventie bij sekswerkers*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.
- Hookers (n.d.) Geraadpleegd op 17 december 2017 via <http://www.hookers.nl>
- Karim, S.S., & Ramjee, G. (1998). Anal sex and HIV transmission in women. *American journal of Public Health*, 88(8), 1265-1266.
- Kinky (n.d.) Geraadpleegd op 30 november 2017 via <http://www.kinky.nl>
- Laerd Statistics (n.d.) Geraadpleegd op 15 januari 2018 via <https://statistics.laerd.com>
- SOAIDS (n.d.) Geraadpleegd op 30 oktober 2017 via <http://www.soaid.nl>

6. Bijlage

Bijlage 1. Codeerschema

Participant	Geslacht	Leeftijd	Etniciteit	Seksuele oriëntatie	Woonplaats	Branche	Herkenbaar	Prijs 30 min.	Prijs 60 min.
1	Man	22	Nederlands	M en V	Hengelo (0)	Privé escort	0	100	150
2	Vrouw	37	Europees	M	Deventer (0)	Privé ontvangst	1	75	100
3	Transsekueel	33	Anders	M	Zwolle (0)	Privé escort en Privé ontvangst	1	70	100

Participant	Seks zonder condoom	Pijpen zonder condoom	Ejaculeren in de mond	Anale seks	Trio m/m	Trio m/v	Fisting
1	0	1	0	0	1	1	0
2	1	0	1	1	0	0	0
3	0	1	1	1	0	0	0

Bijlage 2. Mann-Whitney U test

Tabel 5. *Mann-Whitney U test*

	Expliciet risicogedrag M-W ¹	Potentieel risicogedrag M-W
Geslacht		
Man – Vrouw	,00	,06
Man – Transseksueel	,34	,00
Vrouw – Transseksueel	,01	,00
Etniciteit 'uiterlijk' ²		
Nederlands – Europees	,12	
Nederlands – Anders ³	,11	
Europees – Anders	,01	
Seksuele oriëntatie ⁴		
Heteroseksueel – Homoseksueel	,10	,00
Heteroseksueel – Biseksueel	,00	,00
Homoseksueel – Biseksueel	,79	,24
Branche		
Privé escort – Privé ontvangst		,01
Privé escort – Privé e&o ⁵		,24
Privé ontvangst – Privé e&o		,00

¹ Mann-Whitney U.

² Zelf gedefinieerde etniciteit van de sekswerker in plaats van etniciteit gebaseerd op het geboorteland.

³ Sekswerker met een Afrikaans, Aziatisch, Zuid-Amerikaans, Arabisch, Marokkaans of Amerikaans uiterlijk.

⁴ Niet gebaseerd op romantische gevoelens, maar op de seksuele diensten die worden aangeboden aan iemand van hetzelfde en/of het andere geslacht.

⁵ Sekswerker is werkzaam in de privé escort en privé ontvangst.